

4
TVIRTINU

Lietuvos TSR prokuroras
2-os klasės valstybinis
justicijos patarėjas

A. NOVIKOVAS

1985 m. kovo mėn. ____ d.

K A L T I N A M O J I I Š V A D A

baudžiamojoje byloje Nr. 116, kurioje
k a l t i n a m a s

Vladas LAPIENIS, Antano,
pagal Lietuvos TSR BK
68 str. 2 d.

Baudžiamoji byla Nr. 116 iškelta 1984 m. vasario 13 d. Vilniaus miesto gyventojui Vladiui Lapieniui dėl sistemingo žinomi melagingų prasimanymų, žeminančių tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, skleidimo. Tą pačią dieną Vladas Lapienis buvo patrauktas baudžiamajon atsakomybėn už nusikaltimo, numatyto Lietuvos TSR BK 199¹ str., padarymą. Tolimesnio parengtinio tardymo metu buvo surinkti nauji įrodymai, davę pagrindą pareikšti Vladiui Lapieniui kaltinimą dėl antitarybinės agitacijos ir propagandos, t.y. nusikaltimo, numatyto Lietuvos TSR BK 68 str. 2 d., padarymu.

Parengtinio tardymo metu nustatyta:

Vladas Lapienis 1981 m. rugpjūčio 15 d. atlikęs bausmę už antitarybinę agitaciją ir propagandą ir turėdamas neišnykusį teistumą už itin pavojingą valstybinį nusikaltimą, savo antitarybinių pažiūrų neatsisakė ir, gyvendamas Vilniuje, nuo 1981 metų iki sulaikymo 1984 m. vasario 13 d. toliau sistemingai tęsė antitarybinę agitaciją ir propagandą.

1984 m. balandžio 29 d. pareiškus V. Lapieniui kaltinimą pagal Lietuvos TSR BK 68 str. 2 d., jis pažeidė jam parinktą

kardomąją priemonę - rašytinį pasižadėjimą neišvykti, pasislėpė nuo tardymo ir iki suėmimo 1985 m. sausio 4 d. toliau tęsė antitarybinę agitaciją ir propagandą.

Būdamas priešišškai nusiteikęs Tarybų valdžios atžvilgiu, ir siekdamas ją susilpninti, jis gamino, platino ir laikė platinimo tikslu šmeižtišką, tarybinę valstybinę ir yisumeninę santvarką žeminančią literatūrą.

Taip, nuo 1981 metų iki 1985 metų sausio mėnesio rašė ir daugino platinimo tikslu šmeižtiško antitarybinio turinio kūrinių "Tarybinio kalinio memuarai". 1983 metų pabaigoje 314 lapų apimties kūrinių pradėjo dauginti rašomąja mašinėle šešiuose egzemplioriuose Vilniaus miesto gyventojų Juozo Puodžiuko sodo namelyje, esančiame Vilniaus priemiesčio kolektyviniame sode "Riešutas". Iki sulaikymo spėjo atspausdinti 6 mašinraščio lapus šešiuose egzemplioriuose.

1984 m. vasario 13 d. buvo sulaikytas Vilniaus mieste, besinešant aukščiau nurodyto kūrinių rankraštį.

Nuo 1984 metų vasario mėnesio iki 1985 metų sausio mėnesio rašė savo "memuarų" naująjį, papildytą variantą ir spausdino jį rašomąja mašinėle 144 lapuose ne mažiau 2 egzempliorių.

1985 m. sausio 4 d. suėmimo metu Kauno miesto gyventojos Onos Dranginytės bute jis buvo aptiktas toliau berašant "memuarus".

t.1, l. 3, 5, 8, 9-42, 43-44, 47-56, 174-176, 179-181,
182-183, 187-189, 195, 199-200, 203-205, 206-207,
211-213, 225-226, 232-233,

t.2, l. 93-95, 116-117, 160-205,

t. 3,

t.4, p.7,

t.6, p. 1,

t.7, l. 121-125, 144-148, 152-161, 197-210, 212-214

Šiame kūrinyje Vladas Lapienis šmeižia tarybinę santvarką, jos valdžios organus, niekina tarybinio teisingumo sistemą,

iškreiptai ir tendencingai traktuoja tarybinės demokratijos principus, plačiai rašo apie tariamą religijos persekiojimą Tarybų Sąjungoje, liaupsina valstybinius nusikaltėlius ir skatina pasekti jų pavyzdžiu. Taip pat gina ir liaupsina nelegalų antitarybinio turinio leidinį "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" ir jos leidėjus.

t.1, l. 9-23, 161-166, 172, 175-176, 199-200, 203-204, 211-213,

t.3, t.4, p. 7

t.6, p. 1,

t.7, l. 121-125, 152-161, 197-210, 212-214, 256-260

1982-1984 metų laikotarpyje Juozo Puodžiuko sodo namelyje platinimo tikslu laikė nelegalius antitarybinio turinio leidinius: "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 10, 38 ir 46 numerius, "Einamųjų įvykių kronika" 36 leidimą ir šmeižtiško antitarybinio turinio brošiūras "Socializmas", "Asmenybė ir tautinis sąmoningumas", "Atsiskyrimas ar suartėjimas", "Dabartinės visuomeninės-ekonominės sistemos ir jų perspektyvos", taip pat antitarybinio turinio mašinraščius "Raisos Dert atviras laiškas laikraščio "Trud" redakcijai" ir "Atviras laiškas Leonidui Pliuščiui".

Šioje nelegaliai išleistoje ir antitarybinės agitacijos ir propagandos tikslu įgytoje literatūroje vyrauja tendencinga antitarybinio turinio medžiaga, talpinami šmeižtiški prasimanymai apie katalikų bažnyčios ir tikinčiųjų padėtį Tarybų Lietuvoje, šmeižtiškai teigiama, kad iš Lietuvos vaikų atimta daug pagrindinių jų teisių, liaupsinami ir ginami valstybiniai nusikaltėliai ir veikiantieji prieš Tarybų valdžią asmenys, kuriuos stengiamasi pavaizduoti kaip tautos didvyrius ir kankinius, o jų nusikaltimus - kaip žygdarbius. Taip pat juodinami pagrindiniai socializmo dėsnių, šmeižiama TSRS vidaus ir užsienio politika, jos ekonominiai pagrindai, internacionalinė pagalba kitoms šalims.

t.1, l. 177-178, 179-181, 187-189, 193-195, 199-200, 214-217, 218-222, 223-224, 232-233,

t.2, l. 47-63, 93-95, 96-117,

t.4, p. 1-7,

t.7, l. 121-125

Ten pat platinimo tikslu laikė nelegaliai išleistą antitarybinio šmeižtiško turinio knygą "Lietuvių archyvas" T (VI) tomas ir tokio pat turinio brošiūras "Arkivyskupas Mečislovas Reinys" ir "Lietuviškojo charakterio problema". 1982 metais šią literatūrą davė pasiskaityti Juozui Puodžiukui.

Šioje literatūroje liaupsinami valstybiniai nusikaltėliai, šmeižiama TSKP politika religijos srityje, šmeižtiškai teigiama, kad tarybinė santvarkos atkūrimas Lietuvoje yra okupacija, šmeižiamas socialistinis gyvenimo būdas bei tarybinė vidaus ir užsienio politika.

t.1, l. 177-178, 187-189, 190-192, 214-217, 224, 232-233

t.2, l. 47-63, 83-84, 85-92,

t.4, 2/ p. 1-3,

t.7, l. 121-125

1984 m. vasario 13 d. Vladas Lapienis platinimo tikslu su savim nešėsi nelegalius antitarybinio turinio leidinius: "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 57, 58, 59 numerius (po vieną egzempliorių) ir 60-to numerio 6 egzempliorius bei "Lietuvos ateitis" 6-to numerio vieną egzempliorių.

Kartu su šiais leidiniais turėjo savo rašytus antitarybinio šmeižtiško turinio rankraščius: "Gulago dantračiai triuškina A.T.", "Belgrado konferencijai", mašinraščius "Lietuvių tautos dorovinės kultūros problemos" ir "Kunigas D.Dudko dėl jo padaryto pareiškimo".

1985 metų sausio mėnesio pradžioje Kauno mieste platinimo tikslu nešiojosi nelegalius antitarybinio turinio leidinius "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 62 numerį ir 63 numerio 2 egzempliorius, "Aušra" 42 numerį bei "Lietuvos ateitis" 8 numerį.

Šiuos leidinius atsinešė į aukščiau minėtos Onos Dranginytės butą, kur jie ir buvo surasti 1985 m. sausio 4 d. jį suimant.

Šioje literatūroje šmeižiama tarybinė demokratija, stengiamasi skiepyti neapykantą tarybinei santvarkai, šmeižtiškai teigiama, kad Lietuva praradusi nepriklausomybę ir vergaujanti svetimiems, kad joje perėkiojami tikintieji, šmeižiama tarybinė valstybinė ir visuomeninė santvarka, liaupsinami asmenys, nuteistieji pagal tarybinius įstatymus už itin pavojingų valstybinių

nusikaltimų padarymą, skatinama pasekti jų pavyzdžiu, šmeižiami tarybiniai teisėtvarkos organai, aršiai puolamos mokyklos atskyrimo nuo bažnyčios įstatymas, šmeižiama tarybinė spauda.

t.1, l. 3, 5-8, 9-42, 43-44, 47-56, 175-176, 183, 187-189, 200-202, 204-205, 218-219, 232-233,

t.2, l. 159-160, 166-170, 190-205,

t.5, l/ p.1-7,

t.7, l. 121-125, 148-149, 161-174, 197-201, 202-210, 212-213.

Be to, platinimo tikslu savo bute laikė antitarybinio ir šmeižtiško turinio savo rašytus rankraščius, prasidedančius žodžiais: "...pagal tarybinę konstituciją visi...", "...deja šiuos teiginius patvirtina... bedieviams už tikinčiųjų teisių pažeidimus", "Tą knygą sauguju... kas turguje yra tinkamo tau pasiūlyta...", "Teroru kovotojų nepalauši", "Daumantai-10" ir namudinę brošiūrą "Mano gyvenimo kryžkelės".

Šiuose rankraščiuose ir brošiūroje šmeižiama Tarybų valdžios politika religijos ir tikinčiųjų atžvilgiu, šmeižtiškai teigiama, kad valdžios organai terorizuoja tikinčiuosius, raginama nepaklusti tarybiniams įstatymams, iškraipomi istoriniai įvykiai.

t.1, l. 58-60, 61-75, 207-208, 232-233,

t.2, l. 159-160, 166-170, 190-205,

t.5, 2/ p.1-7,

t.7, l. 121-125

Pareikštame kaltinime Vladas Lapienis kaltu neprisipažino, tačiau apklausose parengtinio tardymo metu ir savo rašytuose pareiškimuose, neneigdamas atekirų nusikaltimo faktų, paaiškino, kad iki sulaikymo dienos rašęs "Tarybinio kalinio memuarus" ir šešis to rašinio lapus po šešis egzempliorius atsispausdinęs rašomąja mašinėle savo pažįstamo Vilniaus miesto gyventojų Juozo Podžiuko sodo namelyje. Savo "Memuarus" parašęs prisiminimui, o atspausdinęs juos tikslu vėliau pardeduoti. "Memuarai" esą jo paties išgyvenimai kalinimo laikotarpiu ir jais nesiekia suaišpinti Tarybų valdžios, jie neturi antitarybinio tikslo ir jais nesiekama tamsinti mūsų gyvenimo.

"Memuarų" turinys esąs netikslus ir turįs daug trūkumų, nes patys "Memuarai" sudėti iš atskirų faktų ir ispūdžių.

"Tarybinio kalinio memuarų" jis neplatinęs ir net niekas nežinojęs, kad tokie "Memuarai" rašomi.

V.Lapienis pareiškė, kad 1985 m. sausio 4 d. kratos metu pas jį rasti "Tarybinio kalinio memuarų" rankraščiai ir mašinarščiai, o taip pat rašomoji mašinėlė "Unis tbn de Luxe" priklauso jam.

t.1, 156, 161-173, 180-181, 185-189, 211-213, 228-233,

t.7, 1. 148-149, 197-201, 202-210, 212-213

Dėl nelegalių antitarybinio turinio leidinių "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 10, 38, 46 numerių ir "Einamųjų įvykių kronikos" 36 leidimo, antitarybinio šmeižtiško turinio "Socializmas", "Asmenybė ir tautinis sąmoningumas", "Atsiskyrimas ar suartėjimas", "Dabartinės visuomeninės-ekonominės sistemos ir jų perspektyvos" ir tokio pat turinio rašinių "Atviras laiškas Leonidui Pliuščiui" ir "Raisos Dert atviras laiškas laikraščio "Trud" redakcijai, kurie buvo paimti kratos metu Vilnius miesto gyventojų Juozo Puodžiuko sodo namelyje, Vladas Lapienis parodė, kad neprisimena ar tokius leidinius turėjęs ar ne, tačiau paaiškino, kad į Juozo Puodžiuko sodo namelį užėidavęs ir ten buvo atsigabėjęs dvi rašomasias mašinėles.

Dėl panašios literatūros laikymo paaiškino, kad ji buvo reikalinga tik kaip informacija.

t.1, 1. 181, 183, 185-189, 193-195, 214-217, 218-220, 221-222, 223, 232-233,

Dėl namudinių būdu pagamintos antitarybinio ir šmeižtiško turinio knygos "Lietuvių archyvas" I(VI) tomas ir brošiūrų "Arkivyskupas Mečislavas Reinyš" ir "Lietuviškojo charakterio problema" paaiškino, kad knygos "Lietuvių archyvas" niekada nematęs, o paminėtos brošiūros galėjusios būti ir jo, tačiau Juozui Puodžiukui šių knygų skaityti niekada nedavęs.

t.1, 1. 188, 190-191, 216-217, 224, 232-233,

Apie paimtus pas jį sulaikant nelegalius antitarybinio turinio leidinius: "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 57, 58, 59

numerius, 60-to numerio šešis egzempliorius, "Lietuvos ateitis" 6-tą numerį parodė, kad juos radęs savo buto pašto dėžutėje ir laikęs pasiskaityti.

Kam ir kokių tikslų nešėsi savo rašytus antitarybinio šmeižtiško turinio rankraščius: "Gulago dantračiai triuškiną A.T.", "Belgrado konferencijai" bei mašinraščius: "Lietuvių tautos dorovinės kultūros problemos" ir "Kunigas D. Dudko dėl jo padaryto pareiškimo" Vladas Lapienis nieko nepaaiškino.

Dėl paimtų jį suimant 1985 m. sausio 4 d. nelegalių antitarybinio turinio leidinių "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 62 numerio, 63 numerio dviejų egzempliorių, "Lietuvos ateities" 8 numerio ir "Aušra" 42 numerio V. Lapienis kratos metu pareiškė, kad jie priklauso jam.

t.1, l. 188, 199-202, 204-207, 228-231, 232-233,

t.6, p. 1,

t.7, l. 148-149, 212-213, 220-223, 236-244

Taip pat nieko jis nepaaiškino apie laikytus platinimo tikslus savo bute ir paimitus kratos metu savo rašytus šmeižtiško antitarybinio turinio rankraščius "...pagal tarybinę konstituciją...", "...deja šiuos teiginius patvirtina...", "Ta knygą saugu...", "Terorą kovotojų nepalaus", "Daumantai - 10" ir namudinę brošiūrą "Mano gyvenimo kryžkelės".

t.1, l. 207, 228-231, 232-233

Vlado Lapienio kaltė jam inkriminujamų nusikaltimų padaryme įrodyta daiktiniais įrodymais, liudytojų parodymais, ekspertizių išvadomis ir kita bylos medžiaga.

t.2, l. 1-17, 47-60, 171-205,

t.3,

t.4,

t.5, t.6,

t.7, l. 121-125, 212-213, 226-235, 236-244, 256-260

Antitarybinio turinio rašinio "Tarybinio kalinio memuarai" sukūrimas ir dauginimas platinimo tikslu

1984 m. vasario 13 d. sulaikius Vladą Lapienį Vilniaus miesto viešojoje vietoje pas jį buvo rastas ir paimtas taip vadinamųjų "Tarybinio kalinio memuarų" rankraštis be pirmųjų 6 lapų ir 2 mašinraščio lapai, kuriuose atspausdinta šių "memuarų" pradžia.

Tą pačią dieną kratos metu Juozo Puodžiuko sodo namelyje rasti ir paimti "Memuarų" rankraščio pirmieji 6 lapai ir 6 pirmieji "memuarų" mašinraščio lapai 6 egzemplioriuose, kuriuose trūksta 2 aukščiau paminėtų lapų. Be to, rasta ir paimta rašomoji mašinėlė "Olimpija" su dideliu kalkinio ir spausdinimui skirtu popieriaus kiekiu.

t.1, l. 5-8, 43-44,

t.2, l. 93-95

1985 m. sausio 4 d. suimant Vladą Lapienį Kauno miesto gyventojos Onos Dranginytės bute pas jį buvo rasti ir paimti naujo, papildyto "memuarų" varianto du mašinraštiniai egzemplioriai bei atskiros mašinraštinės ir rankraštinės jų dalys. Pats Vladas Lapienis buvo aptiktas prie stalo, ant kurio gulėjo jo rašomų "memuarų" rankraščiai. Tame pačiame kambaryje buvo rasta ir paimta rašomoji mašinėlė "UNIS".

t.7, l. 148-149, 152-161, 175-185, 183

Apžiūrų metu nustatyta, kad rastieji rankraščiai ir mašinraščiai sudaro vientisus kūrinių, pavadintų "Tarybinio kalinio memuarai", variantus. Šiame rašinyje šmeižiama tarybinė santvarka, jos valstybiniai organai, niekinama tarybinio teisingumo sistema, iškreiptai traktuojami tarybinės demokratijos principai, melagingai tvirtinama, kad Tarybų Sąjungoje persekiojama religija. Taip pat rašinyje liaupsinami valstybiniai nusikaltėliai ir skatinama pasekti jų pavyzdžiu.

Šiuose "memuaruose" rašoma: "...Tarybiniams piliečiams neleidžiama pasinaudoti (jiems suteiktomis) teisėmis... tos teisės tik popieriuje, o ne realiame gyvenime... Nenorint nusikalsti

objektyviai tiesai, reikia pasakyti, kad organizacijų, šodnio ir spaudos laisvė buvo ir liko tik Konstitucijoje, popieriuje, žodžiuose, o ne gyvenime..."

Rašysenos tyrimo ekspertizos nuostata, kad "Tarybinio kalinio memuarų" rankraščius parašė ir patalymus juose padarė Vladas Lapienis. Jo ranka padaryti patalymai ir "memuarų" mašiništinuose tekstuose.

t.1, l. 9-42,

t.2, l. 190-205,

t.3, t.6, p. 1,2,

t.7, l. 1-4, 5-6, 152-161, 175-185, 220-223, 236-244

Techninės dokumentų tyrimo ekspertizos nuostata, kad šių "memuarų" mašiništinai yra atpausdinti rasta Juozo Puodžiuko sodo namelyje rašomoji mašinėle "Olimpija" bei palmta Onos Dranginytės bute rašomoji mašinėle "Unia".

t.2, l. 171-189,

t.7, l. 216-219, 226-235

Liudytojas Juozas Puodžiukas parodė, kad ši rašomoji mašinėle priklauso Vladiui Lapieniui.

t.1, l. 214-217,

t.2, l. 54-56

Liudytoja Ona Dranginytė parodė, kad kruton metu jos bute palmti rankraščiai ir rašomoji mašinėle "Unia" priklauso Vladiui Lapieniui ir kad jis jos bute suėmimo dieną kažką rašė.

t.7, l. 212-213

Tai, kad Vladas Lapienis kaupė literatūros daugiainio priemonės, parodo ir tas faktas, kad parengtinio tardymo metu buvo surasta dar viena jam priklausanči rašomoji mašinėle "Corona", 4 juostos rašomosios mašinės, kalkinis ir rašomasis popierius.

t.2, l. 93-95, 115-117,

Tikslą platinti šiuos "memuarus" parodo tai, kad jie buvo dauginami keliuose egzemplioriuose.

t.2, l. 116-117,

t.4, l/ p. 6,7,

t.6, p.1,2,

t.7, l. 152-161,175-185

Tai, kad šie "memuarai" yra skirti platinimui, aiškiai matosi ir iš jų teksto. "Memuarų" įžangoje Vladas Lapienis rašo: "Pasakysiu sąžiningai visa, ką žinau, nieko neslėpdamas ir neprasimanydamas...", o penktame mašinraštiniame lape jis tiesiogiai kreipiasi į būsimus skaitytojus: "...Atleiskite, kad ne viską pamačiau, ne viską prisiminiau, ne viską supratau. Tačiau ką esu patyręs ten būdamas, ką atsiminiau, ką girdėjau, mačiau, suvokiau, jums papasakoju..."

Daugelyje vietų jis naudoja veiksmažodžių daugiskaitą, kreipinius į skaitytoją, kas rodo, kad tariami jo "memuarai" aiškiai peržengia memuarų arba dienoraščio ribas. Štai ketvirtame mašinraštiniame lape jis rašo: "...Bijokime, kad belaukdami geresnių laikų, atidėdami apaštalavimą rytdienai nesulaukume dievo teismo ir amžinojo pasmerkimo".

t.4, l/ p.7

Antitarybinio turinio literatūros laikymas platinimo tikslu

Kratos metu 1984 m. vasario 13 d. Juozo Puodžiuko sodo namelyje buvo rasta ir paimta antitarybinio šmeižtiško turinio literatūra: nelegalių leidinių "Lietuvos katalikų Bažnyčios kronika" 10, 38 ir 46 numeriai bei "Einamųjų įvykių kronika" 36 leidimas, nelegalios brošiūros: I.R.Šafarevičiaus "Socializmas" ir "Atsiskyrimas ar suartėjimas"; V.Borisovo "Asmenybė ir tautinis sąmoningumas", M.Agurskio "Dabartinės visuomeninės-ekonominės sistemos ir jų perspektyvos", mašinraščiai "Raisos Dert atviras laiškas laikraščio "Trud" redakcijai ir "Atviras laiškas Leonidui Pliuščui".

t.2, l. 93-95

Apžiūros metu nustatyta, kad tai yra namudiniu būdu pagaminta nemažos apimties antitarybinio šmeižtiško turinio literatūra; skirta platinimui. Joje iš antitarybinių pozicijų kritikuojami pagrindiniai socializmo dėsnių, šmeižiama TSRS vidaus ir užsienio politika, jos ekonominiai pagrindai, internacinacionalinė pagalba kitoms šalims, neigiamas komunizmas. Taip pat joje nepagrįstai keliamas religijos vaidmuo visuomenėje, ginami ir liaupsinami asmenys, veikiantieji prieš Tarybų valdžią.

t.2, l. 96-117

Liudytojas Juozas Puodžiukas parodė, kad ši literatūra priklauso Vladiui Lapieniui.

t.1, l. 214-217,

t.2, l. 47-48, 49-63

Tai, kad Vladas Lapienis šią literatūrą laikė būtent platinimo tikslu, rodo ir nuosprendis jo ankstesnėje baudžiamojoje byloje, kuriame konstatuota, kad jis platinimo tikslu jau 1976 metais laikė savo bute nelegalius leidinius "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" ir "Einamųjų įvykių kronika", brošiūras "Atsiskyrimas ar suartėjimas", "Dabartinės visuomeninės-ekonominės sistemos ir jų perspektyvos" bei mašinraštį "Atviras laiškas Leonidui Pliuščiui", kurie tais pačiais metais buvo paimiti kratos metu.

t.1, l. 136-149

1984 m. vasario 13 d. sulaikius Vladą Lapienį Vilniaus miesto viešojoje vietoje pas jį buvo rasta ir paimta antitarybinio šmeižtiško turinio literatūra: nelegalių leidinių "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 57, 58, 59 numeriai ir 60 numerio 6 egzemplioriai bei "Lietuvos ateitis" 6 numeris, o taip pat mašinraščiai "Lietuvių tautos dorovinės kultūros problemos", "Kunigas D. Duško dėl jo padaryto pareiškimo" bei rankraščiai "Gulago dantračiai triuškins A.T." ir "Belgrado konferencijai".

t.1, l. 5-8, 43-44

1985 m. sausio 4 d. suimant Vladą Lapienį Onos Dranginytės bute pas jį buvo rasti ir paimiti nelegalių antitarybinio turinio

leidinių "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 62 numeris, 63 numerio 2 egzemplioriai, "Lietuvos ateitis" 8 numeris ir "Aušra" 42 numeris.

t.6, p. 3,

t.7, l. 148-149, 161-174

Liudytoja Ona Dranginytė parodė, kad šie leidiniai priklauso Vlėdui Lapieniui.

t.7, l. 212-213

Apžiūros metu nustatyta, kad tai yra namudiniu būdu pagaminta didelės apimties antitarybinio šmeižtiško turinio literatūra, skirta platinimui. Joje šmeižiama tarybinė demokratija, stengiamasi skiepyti neapykantą tarybinei santvarkai, šmeižtiškai teigiama, kad Lietuva praradusi nepriklausomybę, kad joje persekiojami tikintieji. Taip pat šioje literatūroje ginami ir liaupsinami valstybiniai nusikaltėliai, skatinama pasekti jų pavyzdžiu.

t.1, l. 9-42, 47-56,

t.7, l. 161-174

Taip, rankraštyje "Gulego dantračiai triuškina A.T.", kuriame ginamas ir liaupsinamas valstybinis nusikaltėlis A. Terleckas, rašoma: "...Vilniaus saugumo komiteto požemiuose... tūkstančiai lietuvių prarado savo sveikatą, neteko laisvės, kur žvėriškai buvo tyčiojamosi ir tebesityčiojama iššvenčiausių teisių, kur žmogus trypiamas purvinais raudonųjų satrapo batais, mindžiojamas jo orumas... Šuo kariamasis pripranta, kodėl pasmerktajam nepriprasti prie žemiškojo Tarybų valdžios "rojaus".

t.5, l/ p.3

Rašybenos tyrimo ekspertizė nustatė, kad rankraščius "Gulego dantračiai triuškina A.T." ir "Belgrado konferencijai" rašė Vlėdas Lapienis.

t.2, l. 190-205

Tai, kad Vlėdas Lapienis šią literatūrą nešėsi būtent platinimo tikslu, rodo didelė jos apimtis bei didelis "Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos" 60 ir 63 numerių egzempliorių kiekis.

t.1, l. 5-8, 43-44,

t.7, l. 161-174

Kratos metu 1984 m. vasario 13 d. Vlado Lapienio bute buvo rasta ir paaimta antitarybinio šmeižtiško turinio literatūra: brošiūra "Mano gyvenimo kryžkelės" bei rankraščiai, prasidedantys žodžiais: "...pagal tarybinę konstituciją visi...", "...deja šiuos teiginius patvirtina... ..bedieviemas už tikinčiųjų teisių pažeidimus...", "Ta knygą sauguju... ..kas turguje yra tinkamo tau pasiūlyta...", "Teroru kovotojų nepalauši" ir "Dauantai-10".

t.1, l. 58-60

Apžiūros metu nustatyta, kad brošiūra "Mano gyvenimo kryžkelės" pagaminta namudiniu būdu ir yra skirta platinimui. Joje, o taip pat aukščiau nurodytuose rankraščiuose šmeižiama Tarybų valdžios politika religijos srityje, šmeižtiškai teigiama, kad valdžios organai skriaudžia ir terorizuoja tikinčiuosius.

t.1, l. 61-75

Taip, rašinyje, prasidedančiame žodžiais "...deja šiuos teiginius patvirtina... bedieviams už tikinčiųjų teisių pažeidimus...", rašoma: "...Tenesvajoja partija, kad komunistinė ideologija, kuri atnešė mūsų šaliai tiek daug nelaimių, išstums iš gyvenimo katalikų bažnyčią. Tokios viltys yra utopiškos... Kai aš stebiu tarybinės šalies gyvenimą, tai tarytum persikeliu į nepaprastą pasaulį, kur atskiras žmogus - tik beveidis sraigtelis, svetimos valios įrankis. Nuasmeninti žmogų, unifikuoti jo mintis, automatizuoti jo veiksmus - tokia komunistų politika..."

t.5, 2/ p.2

Rašysenos tyrimo ekspertizė nustatė, kad šiuos rankraščius rašė Vladas Lapienis.

t.2, l. 190-205.

Kaltinamasis Vladas Lapienis iš esmės nepaaiškino kokiu tikslu jis kaupė antitarybinio turinio literatūrą, tačiau didelis šios literatūros kiekis (tame tarpe po kelis vieno leidinio egzempliorius) bei jos perrašymas byloja apie tai, kad ši literatūra buvo kaupiama platinimo tikslu.

t.1, l. 5-8, 43-44, 58-60

t.2, l. 83-84, 93-95

t.7, l. 197-210

17

Antitarybinio turinio literatūros
platšinimas

Kratės metu 1984 m. vasario 13 d. Juozo Puodžiuko bute buvo rasta ir paimta antitarybinio šmeižtiško turinio literatūra: nelegalaus leidinio "Lietuvių archyvas" I(VI) tomas, užsienyje išleistos brošiūros "Arkivyskupas Mečislovas Reinys", J. Girniaus "Lietuviškojo charakterio problema".

t.2, l. 83-84

Apžiūros metu nustatyta, kad ši literatūra yra padaugin-ta ir įrišta namudiniu būdu, kas rodo jos nelegalumą. Joje liaupsinami valstybiniai nusikaltėliai, šmeižiama TSRS politika religijos srityje, šmeižtiškai teigiama, kad Lietuva yra okupuota ir kad bolševizmas yra nepriimtinas kitoms tautoms.

Taip, "Lietuvių archyvo" I(VI) tomo 1 lape rašoma: "...Greitai sueis 40 metų nuo tos dienos, kai lietuvių tauta, netekusi politinės savo nepriklausomybės, valstybingumo ir nacionalinio savarankiškumo, pradėjo sunkų pavergtos, paniekintos, persekiojamos, žudomos bei asimiliuojamos ir morališkai žlugdomos tautos gyvenimą, priklausomą nuo pavergėjų valios ir jų užgaidų..."

t.2, l. 85-92,

t.4, 2/ p.2

Liudytojas Juozas Puodžiukas parodė, kad ši literatūra priklauso Vladiui Lapieniui. Pastarasis pasiūlė jam pasiskaityti literatūrą, kurią laikė jo sodo namelyje. Iš šios literatūros tarpo jis 1982 m. pasirinkęs "Lietuvių archyvo" I(VI) tomą ir brošiūras "Arkivyskupas Mečislovas Reinys" bei "Lietuviškojo charakterio problema". Visa tai parsinešęs į savo butą ir spėjęs perskaityti tik "Lietuviškojo charakterio problema".

Anksčiau, dar prieš suėmimą pirmojoje byloje, Vladas Lapienis jam siūlė pasiskaityti nelegalų leidinį "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika".

t.2, l. 1-3, 52-53, 56

Šiuos savo parodymus Juozas Puodžiukas patvirtino akistatoje su Vladu Lapieniu.

t.1, l. 214-217

Tai, kad Vladas Lapienis tokią literatūrą laikė būtent platinimo tikslu, rodo ir nuosprendis jo ankstesnėje baudžiamojame byloje, kuriame konstatuota, kad jis platinimo tikslu 1976 metais laikė savo buite nelegalius leidinius, brošiūrą "Lietuviškojo charakterio problema" ir kitą panašią literatūrą, kuri buvo tais pačiais metais paimta kratos metu.

t.1, l. 111-113, 138

Vlodo Lapienio tvirtinimas, kad "memuarus" ir kitą pas jį ir Juozo Puodžiuko sodo namelyje rastą ir paimtą antitarybinio turinio literatūrą jis laikęs ne platinimo tikslu paneigiamas ir jo paties pareiškimais, kuriuose jis, vienpusiškai remdamasis įvairiais tarptautiniais dokumentais, bando "informacijos keitimosi" priedanga įteisinti antitarybinę agitaciją ir propagandą.

t.1, l. 156-173

Tikruosius šios literatūros laikymo tikslus atskleidžia ir kiti konkretūs Vlodo Lapienio veiksmai, būtent antitarybinio turinio literatūros davimas Juozui Puodžiukui, pagrindinių jos idėjų panaudojimas rašant "memuarus".

t.1, l. 214-217,

t.2, l. 47-63

Vlodo Lapienio tyčia, nukreipta į Tarybų valdžios susilpninimą

Vlodo Lapienio tvirtinimas, kad jis nekovojęs prieš Tarybų valdžią, paneigtas parengtinio tarėdymo eigoje surinkta medžiaga ir ją pagrįstomis išvadomis.

Keliolikos metų bėgyje savo pareiškimuose, "memuaruose" bei jo platinama literatūra kurstė nepaklusti tarybiniam įstatymams ir valdžios organams. Būdamas oficialiai išpėtas, o veliau ir nubaustas baudžiamąja tvarka, teigiamų išvadų nepadarė, o, atvirkščiai, šias teisėtas valdžios organų priemones panaudojo kaip pretekstą antitarybinio pobūdžio išpuoliams.

t.1, l. 90-94, 123-125, 126-131, 136-149, 156-173

Vlado Lapienio priešiškus Tarybų valdžiai aiškiai matosi ir iš jo "memuarų".

Taip, giindamas nelegalų antitarybinį leidinį "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika", Vladas Lapienis rašo: "...LKB kronika" - tai Lietuvos tikinčiųjų balsas, daugumos balsas, kurį turite išgirsti ir atsižvelgti, nes jo nutildyti neįmanoma! "...LKB kroniką" galima nutildyti, tik likvidavus tikinčiųjų diskriminaciją, persekiojimus, tik suteikus bažnyčioms laisvę. Ateistai sudaro tautos mažumą, bet jie turi savo rankose valdžią ir piktnaudžiauja, represuoja tikinčiuosius, reiškia nepykantą katalikams..."

t.3,

t.6, p. 1,2.

Jo antitarybinę tyčią pabrėžia ir tai, kad savo antivisuo-
meninę veiklą vedė sistemingai, pastoviai ir nuosekliai, nenu-
krypdamas nuo savo priešiškos pozicijos.

Nė vienas iš jo "teiginių" nebuvo konstruktyvus pobūdžio: nė viename iš savo rašinių jis nepažymėjo ką nors pozityvaus iš tarybinės visuomenės gyvenimo, o, priešingai, dažnai iškraipyda-
vo faktus, stengėsi išpūsti dar pasitaikančius nesklendumus, gynė ir liaupsino asmenis, kovojusius prieš tarybinę santvarką.

t.1, l. 5-8, 43-44, 58-60, 136-149,

t.2, l. 83-84, 93-95,

t.3, t.6, p. 1,2,

t.7, l. 152-161, 175-185

Tai, kad Vladas Lapienis turėjo suprasti daręs nusikaltimą prieš tarybinę santvarką, byloja jo ankstesnis teistumas už analogišką nusikaltimą. Parengtinio tardymo šioje byloje metu jam buvo įrodyta, kad šiais veiksmais jis daro nusikaltimą, tačiau jis tai ignoruodamas, pasislėpė nuo tardymo ir toliau tęsė savo nusikalstamąją veiklą.

O tai, kad jis gerai suprato savo veikamų nusikalstamą po-
būdį ir slėpė juos, rodo ta aplinkybė, kad jų vieta jis pasirinko
ne savo butą, o nuosalyje užmiestyje esantį savo pažįstamojo

sodo namelį, kurino naudojosi ir žiemos metu, o taip pat svetimą butą Kaune.

t.1, l. 90-94, 136-149,

t.2, l. 93-95,

t.7, l. 138-142, 148-149, 186

Apie kaltinamojo Vlado Lapienio
asmenybę

Apie Vlado Lapienio asmenybę parengtinio tardymo eigoje surinkti šie duomenys:

Vladas Lapienis - nacionalistiškai nusiteikęs, linkęs į ekstremizmą religinis fanatikas.

Pradedant maždaug nuo 1973 metų jis ėmė aktyviai dalyvauti gaminant ir dauginant platinimo tikslu nelegalų antitarybinį leidinį "LKB kronika": talpino jame savo šmeižtiškus pareiškimus, užsiėmė šio leidinio 24 numerio korektūra, laikė platinimo tikslu leidinio 12 numerį. Be to, dauginė ir platino antitarybinę šmeižtišką knygą "Gulago salynas", laikė platinimo tikslu kitą antitarybinę literatūrą.

1973 metais jis buvo oficialiai įspėtas dėl antivisdominės veiklos, tačiau jos nenutraukė.

1976 m. spalio 24 d. Vladas Lapienis už šią veiklą buvo suimtas ir patrauktas baudžiamojon atsakomybėn pagal Lietuvos TSR BK 68 str. 1 d.

Parengtinio tardymo metu Vladas Lapienis elgėsi neigiamai: arba demonstratyviai atsisakydavo dalyvauti parengtiniame tardyme, arba bandydavo jį panaudoti savo priešiškų idėjų platinimui.

1977 m. liepos 25 d. Lietuvos TSR aukščiausiasis teismas nubaudė Vladą Lapienį 3 metams laisvės atėmimo ir 2 metams nutėmimo. Skiriant bausmę buvo atsižvelgta į jo senyvą amžių.

Bausmę atliko 1981 m. rugpjūčio 15 d.

Po bausmės atlikimo visuomenei naudingo darbo nedirbo. Turėjo normalias gyvenimo sąlygas.

Jo sveikatos būklė, atsižvelgiant į amžių, patenkinama. 21

Parengtinio tardymo eigoje grubiai pažeidė jam paskirtą kardomąją priemonę - rašytinį pasižadėjimą neišvykti, ir neįspėjęs tardytojo išvyko iš savo gyvenamosios vietos tardymui nežinoma kryptimi.

Buityje Vladas Lapienis charakterizuojamas teigiamai.

t.1, l. 85-87, 90, 91-94, 95-100, 123-131, 132-135, 136-143, 150-151,

t.7, l. 129, 130-131, 132-136,

Lengvinančių ar sunkinančių Vlado Lapienio atsakomybę aplinkybių nenustatyta.

Aukščiau išdėstytu pagrindu k a l t i n a m a s

Vladas LAPIENIS, Antano,

gim. 1906 m. birželio 6 d. Latvijos TSR Daugpilio mieste, lietuvis, TSRS pilietis, nepartinis, su aukštuoju išsilavinimu, vedęs, 1977 m. teistas pagal Lietuvos TSR BK 68 str. I d. 3 metams laisvės atėmimo su nutėmimu 2 metams, pensininkas, iki suėmimo šioje byloje gyveno Vilniuje,

t u o, k a d 1981 m. rugpjūčio 15 d., atlikęs bausmę pagal Lietuvos TSR BK 68 str. I dalį ir turėdamas neišnykusį teistumą, savo antitarybinių pažiūrų neatsisakė ir toliau sistemingai tęsė antitarybinę agitaciją ir propagandą.

Siekdamas susilpninti Tarybų valdžią, jis gamino, platino ir laikė platinimo tikslu šmeižtišką, tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką žeminančią literatūrą.

Nuo 1981 metų iki 1985 metų sausio mėnesio rašė ir daugino platinimo tikslu šmeižtiško antitarybinio turinio kūrinių "Tarybinio kalinio memuarai".

1983 metų pabaigoje 314 lapų kūrinių "Tarybinio kalinio memuarai" pradėjo spausdinti rašomąja mašinėle šešiuose egzemplioriuose Vilniaus miesto gyventojų Juozo Puodžiuko namelyje, esančiame Vilniaus priemiesčio kolektyviniame sode "Riešutas".

Iki sulaikymo spėjo atspausdinti 6 mašinraščio lapus šešiuose egzemplioriuose.

1984 m. vasario 13 d. buvo sulaikytas Vilniaus mieste besinešant aukščiau nurodyto rašinio rankraštį.

Nuo 1984 metų vasario mėnesio iki 1985 metų sausio mėnesio rašė savo "memuarų" naująjį, papildytą variantą ir spausdino jį rašomąja mašinėle 144 lapuose ne mažiau 2 egzempliorių.

1985 m. sausio 4 d. jo suėmimo metu Kauno miesto gyventojos Onos Dranginytės bute jis buvo aptiktas toliau berašant "memuarus".

Šiame kūrinyje V. Lapienis šmeižia tarybinę santvarką, jos organus, niekina tarybinio teisingumo sistemą, iškreiptai traktuoja tarybinės demokratijos principus, rašo apie tariamą religijos persekiojimą Tarybų Sąjungoje, liaupsina valstybinius nusikaltėlius ir skatina pasekti jų pavyzdžiu.

1982-1984 metų laikotarpyje minėtame Juozo Puodžiuko name lyje, turėdamas tikslą platinti, laikė nelegalius antitarybinio turinio leidinius: "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 10, 38 ir 46 numerius ir "Einamųjų įvykių kronika" 36 leidimą bei šmeižtiško antitarybinio turinio brošiūras "Socializmas", "Asmenybė ir tautinis sąmoningumas", "Atsiskyrimas ir suartėjimas", "Dabartinės visuomeninės-ekonominės sistemos ir jų perspektyvos" ir tokio pat turinio mašinraščius "Raisos Dert atviras laiškas laikraščio "Trud" redakcijai" ir atviras laiškas Leonidui Pliuščiui".

Šioje antitarybinėje literatūroje iš antitarybinių pozicijų kritikuojami pagrindiniai socializmo dėsniai, šmeižiama TSRS vidaus ir užsienio politika, jos ekonominiai pagrindai, internacionalinė pagalba kitoms šalims, neigiamas komunizmas. Taip pat joje nepagrįstai keliamas religijos vaidmuo visuomenėje, ginami ir liaupsinami asmenys, veikiantieji prieš Tarybų valdžią.

Ten pat laikė platinimo tikslu antitarybinio šmeižtiško turinio literatūrą: knygą - "Lietuvių archyvas" I(VI) tomas, brošiūras "Arkivyskupas Mečislovas Reinys" ir "Lietuviškojo charakterio problema", kurią 1982 metais davė pasiskaityti Juozui Puodžiukui.

Šioje literatūroje liaupsinami valstybiniai nusikaltėliai, šmeižiama TSRS politika religijos srityje, šmeižtiškai teigiama, kad Lietuva yra okupuota ir kad bolševizmas yra nepriimtinas kitoms tautoms.

1984 m. vasario 13 d. platavimo tikslu nešėsi nelegalaus antitarybinio turinio leidinius: "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" 57, 58, 59 numerius ir 60-to numerio 6 egzempliorius bei "Lietuvos ateitis" Nr.6. Kartu su šiais leidiniais turėjo jo rašytus rankraščius: "Gulago dantračiai triuškina A.T.", "Belgrado konferencijai"; mašinraščius: "Lietuvių tautos dorovinės kultūros problemos" ir "Kunigo D.Dudko dėl jo padaryto pareiškimo".

1985 metų sausio mėnesio pradžioje Kauno mieste platavimo tikslu nešiojosi nelegalius antitarybinio turinio leidinius "Lietuvos katalikų bažnyčios kronika" Nr.62 ir 63 numerio 2 egzempliorius, "Lietuvos ateitis" 8 numerį bei "Aušra" 42 numerį. Šiuos leidinius atsinešė į aukščiau minėtos Onos Dranginytės butą, kur jie ir buvo surasti 1985 m. sausio 4 d. jį suimant.

Šioje literatūroje šmeižiama tarybinė demokratija, stengiamasi skiepyti neapykantą tarybinei santvarkai, šmeižtiškai teigiama, kad Lietuva praradusi nepriklausomybę, kad joje persekiojami tikintieji, ginami ir liaupsinami valstybiniai nusikaltėliai, skatinama pasekti jų pavyzdžiu.

Taip pat platavimo tikslu savo bute laikė antitarybinio ir šmeižtiško turinio rankraščius, prasidejančius žodžiais: "...pagal tarybinę konstituciją visi...", "...deja šiuos teiginius patvirtina...", "Tą knygą sauguju", "Terorų kovotojų nepalauši", "Daumantai - 10" ir namudinę brošiūrą "Mano gyvenimo kryžkelės".

Šiuose straipsniuose šmeižiama Tarybų valdžios politika religijos srityje, šmeižtiškai teigiama, kad valdžios organai skriaudžia ir terorizuoja tikinčiuosius,

tai yra padarė nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR BK
68 str. II d.

24
Lietuvos TSR BK 232 str. tvarka baudžiamoji byla Nr. 116
siunčiama Lietuvos TSR prokurorui kaltinamajai išvada tvirtinti.

Kaltinamoji išvada surašyta **V i l n i u j e**,

1985 m. vasario mėn. 18 d.

ef
Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus vyr. tardytojas
majoras

V. Pilelis

Sutinka:

ef
Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
tardymo skyriaus viršininkas
papulkininkis

T. Lazarevičius

Lietuvos TSR valstybės saugumo komiteto
F i r m i n i n k a s
generolas-leitenantas

J. Petkevičius

Tikro. Vyr. tardytojas
majoras

V. Pilelis